

Janusz Bohdanowicz

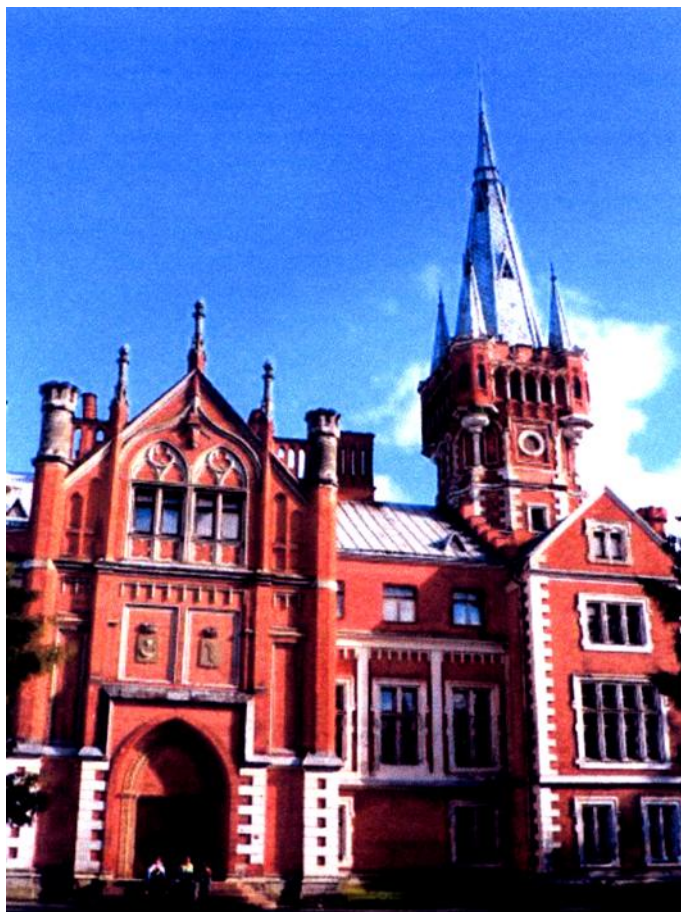
**OŚRODEK
DYWERSYJNO PARTYZANCKI
W LANDWAROWIE ORAZ PLACÓWKI
W ZATROCZU I NOWYCH TROKACH
ARMII KRAJOWEJ
OKRĘGU WILEŃSKIEGO**

Warszawa 2007

Opracowano na podstawie relacji
Stanisława Białozyta „Brom”,
Stanisława Dakiniewicza „Rak”
Stanisława Orłowskiego „Jaguar”
Czesława Szczewerdowicza „Kropka”

Adres kontaktowy: Janusz Bohdanowicz
02-647 Warszawa ul. Bachmacka 4 m. 66
Tel. 22-854-05-23, kom.662 -249-166
E-mail: janusz40@poczta.onet.pl

I OŚRODEK DYWERSYJNO PARTYZANCKI w LANDWAROWIE.

Landwarów pałac hrabiego Tyszkiewicza. Siedziba dowódcy Ośrodka Dywersyjno Partyzanckiego por. Jerzego Rożałowskiego „Gozdawy”

Po zlikwidowaniu na skutek zdrady konfidenta konspiracyjnej organizacji młodzieżowej pod nazwą Związek Wolnych Polaków w Trokach, Landwarowie i Wilnie, na terenie Landwarowa, z inicjatywy kpt. Jerzego Bronikowskiego "Czarny Jan", za zgodą Komendy Okręgu Związku Walki Zbrojnej powstaje elitarna organizacja nazwana następnie Ośrodkiem Dywersyjno Partyzanckim. Kierownictwo nad nim objął pracujący w majątku Landwarów, oficer służby stałej, por Jerzy Rożałowski używający wówczas nazwiska Porębski ps. "Gozdawa". Świetny organizator, bardzo dobry konspirator.

W oparciu o ludzi zamieszkałych w Landwarowie, stworzył bardzo prężnie działający konspiracyjny Ośrodek Dywersyjno-Partyzancki. Szkieletową kadrę Ośrodka stanowili:

Kpt. Jerzy Bronikowski
„Czarny Jan”

Por. Wilhelm Dietmajer
„Wilczur”

1. por. Jerzy Rożałowski yel Jerzy Porębski ps. „Gozdawa”
2. por. Wilhelm Dietmajer ps. :„Wilczur” w końcu 1943 r. przeniesiony do Bujwidz
3. ppor. Leon Nagrabecki ps. „Lech”
4. sierż. Józef Stępnik ps. :„Żywczyk
5. sierż. Aleksander Dobrowolski ps. ”NN”
6. sierż. Podgórski ps.:”NN”:
7. sierż. Franciszek Kucha ps. ”NN”
8. plut. Władysław Piórkowski ps. „Ryś”
9. sierż. Władysław Żukowski ps. „Jawła”

Ppor. Leon Nagrabecki
„Lech”

Sierż. Józef Stępnik
„Żywczvk”

Sierż. Aleksander
Dobrowolski „NN”

Szer. Edward
Kozakiewicz
„Mały”

Sierż. Franciszek Kucha
„NN”

Sierż. Władysław
Żukowski „Jawła”

Sekcję łączności stanowili

1. Stanisław Białożyt ps. „Brom”
2. Włodzimierz Mrajski ps. „Mrok”
3. Zygmunt Lelewski ps. „Znicz”

Teren wokół Landwarowa był zamieszkały przez ludność bardzo patriotyczną, często powiazaną pracą z Wilnem, mogącą względnie swobodnie poruszać się w terenie. Sztab Ośrodka składał się z oficerów i podoficerów Wojska Polskiego. Zorganizowano cały szereg placówek terowych między innymi w Zatroczu i Nowych Trokach.

Bliskość miasta Wilna, łatwość porozumiewania się z Komendą Okręgu ZWZ-AK oraz Delegaturą Rządu, stwarzały bardzo dobre warunki działań.

Do bardzo czynnych i sprawnie działających Placówek należy zaliczyć w Nowych Trokach, Zatroczu, Czarnym Borze, Opaciszkach, Leśnikach. Nie sposób wymienić wszystkich, ponieważ nie zachowała się żadna dokumentacja źródłowa dotycząca tego Ośrodka i jego struktur organizacyjnych.

Należy nadmienić, że w okresie lat 1942-1943 bardzo często tak Komenda Okręgu Wileńskiego Armii Krajowej jak i Delegatura Rządu korzystały z lokali konspiracyjnych przygotowanych przez Ośrodek w Landwarowie.

Jako bardzo dobrą ocenę działalności Ośrodka podkreśla fakt, że przez cały okres jego pracy nie było większych aresztowań w jego szeregach.

Ośrodek w znaczącym stopniu zasilił szeregi powołanego w lutym 1944 roku Oddziału Partyzanckiego przemianowanego następnie w 7 Brygadę, dowodzoną przez por. Wilhelma Tupikowskiego "Wilhelm" i współpracował z nimi przez cały okres jej istnienia.

W czerwcu 1944 roku z żołnierzy I Ośrodka Dywersyjno Partyzanckiego w Landwarowie powołany został samodzielny Oddział Partyzancki, którego Dowódcą został dotychczasowy Kierownik Ośrodka por. Jerzy Rożałowski "Gozdawa". Oddział osiągnął stan ok. 200 żołnierzy.

Zorganizowane w Ośrodku służby wywiadu i łączności, gospodarcza i sanitarna w pełni obsługiwały Oddział Partyzancki jak i następnie po rozbrojeniu, pozostających na tym terenie żołnierzy Armii Krajowej.

Kilkunastu żołnierzy Armii Krajowej działających w różnych strukturach Ośrodka Dywersyjno Partyzanckiego zostało odkomenderowanych do 7 Brygady por. „Wilhelma” oraz Oddziału Partyzanckiego por. „Gozdawy” zostało 18 lipca 1944 r. rozbrojonych i aresztowanych przez NKWD oraz zesłanych do Kaługi, a następnie do obozów pracy leśnej w okolicach Jegrowska.

PLACÓWKA „ZATROCZE”

Pałac hrabiego Tyszkiewicza w Zatroczu, miejsce placówki Armii Krajowej Ośrodka Dywersyjno Partyzanckiego w Landwaeowie

Po zaprzysiężeniu w początkach 1943 roku plenipotentą właściciela majątku Zatrocze hrabiego Tyszkiewicza pana Jana Szczewerdowicza oraz zarządcę tej posiadłości pana Budzyńskiego.

Rodzina plenipotenty hrabiego Tyszkiewicza w Zatroczu. Siedzą od lewej Regina Szczewerdowicz, Czesław Szczewerdowicz. Stoją Janina Szczewerdowicz, Jan Szczewerdowicz i Waleria Szczewerdowicz.

W Zatroczu w pierwszej połowie 1943 r. powołana została samodzielna placówka 1-go Ośrodka Dywersyjno Partyzanckiego w Landwarowie. Dowódcą placówki mianowany został por. Henryk Dytz ps. „Lot”.

Za zgodą kierownictwa majątku z polecenia por. Dytza jako robotnicy rolni byli zatrudniani zagrożeni aresztowaniem żołnierze konspiracji akowskiej. Żołnierzami placówki zostawali też stali mieszkańcy majątku Zatrocze”. W ciągu 1943 i połowy 1944 r. placówka :Zatrocze” składała się z:

Dowódcy por. Henryka Dytza ps. „Lot” oraz

1. Zdzisław Federowicz ps. „Hubert”
2. Franciszek Walas ps. „NN”
3. Anatol Iwanowski ps. „Budda”
4. Wiktor Iwanowski ps. „Szpak”
5. Kazimierz Krupiński ps. „Kos”
6. Stanisław Strauss ps. „Ursus”
7. Jerzy Rościszewski ps. „Mara”
8. Zygmunt Mozgiel ps. „Kometa”
9. Wacław Dziewulski ps. „Wacław”
10. Maria Fedorowicz ps. „NN”
11. Aleksandra Minkiewicz ps. „NN”
12. Stanisław Orłowski ps. „Jaguar”
13. Jan Szymanowicz ps. „NN”
14. Albin Szymznowicz ps. „NN”
15. Edward Harnatkiewicz ps. „NN”
16. Aleksander Cywiński ps. „Olek”
17. Mieczysław Kuczyński ps. „Lemiesz”
18. Jerzy Siemiątkowski ps. „NN”
19. Czesław Szczewerdowicz ps. „Kropka”
20. Jan Szczewerdowicz ps. „NN”
21. Jerzy Dzierżyński ps. „Szczęsny”

Przepraszam tych kolegów z placówki Zatrocze, których nie umieszczono w wykazie, ale tak długi okres dzielący dzień dzisiejszy od tamtych wydarzeń powinien to usprawiedliwić.

Placówka prowadziła różnorodne szkolenia:

1. nauka o bronii teoretyczna i praktyczna – Anatol Iwanowski ps. „Budda”
2. ogólnie wojskowe (z regulaminu i taktyki wojennej) – Zdzisław Fedorowicz ps. „Hubert”

Nadzór nad szkoleniem sprawował por. Henryk Dytz ps. „Lot”

Stoją od lewej: por. Henryk Dysz ps. „Lot”, Czesław Szczewerdowicz ps. „Kropka”,
Anatol Iwanowski ps. „Budda”, Aleksander Cywiński ps. „Olek”.

Zatrocze wiosna 1944 r.

W czerwcu 1944 t. część przeszkolonych żołnierzy placówki została skierowana na praktykę bojową do powołanego przez por. „Gozdawę” plutonu operacyjnego, który równoległe z 7 Brygadą „Wilhelma” prowadził walki partyzanckie z policją i wojskami okupantów oraz bandami rabunkowymi z Puszczy Rudnickiej.

Od lewej: Tadeusz Łostowski, Stanisław Orłowski ps. „Jaguar”,
Bronisław Jodko

Część przeszkolonych bojowo żołnierzy przekazana została do Brygady „Wilhelma”, pozostali żołnierze placówki powołana została do

nowo powstałego Oddziału Partyzanckiego dowodzonego przez por Jerzego Rożałowskiego ps. „Gozdawa”. Oddział ten prowadził samodzielną działalność bojową z okupantem do 9.07.1944 r.

Na rozkaz mjr Antoniego Olechnowicza ps. „Pohorecki” Oddział por. „Gozdawy” i 7 Brygada „Wilhelma” zostały zdemobilizowane i przeszły do konspiracji z bronią. Dnia 9.07.1944 r. na podstawie otrzymanego rozkazu nowego dowódcy 1 Zgrupowania mjr Aleksandra Wasilewskiego ps. „Olesiński” zostały one ponownie powołane w szeregi Armii Krajowej.

Po zaginięciu w Wilnie dnia 8.07.1944 r. por. „Gozdawy” żołnierze jego Oddziału wstąpili do 7 Brygady por. „Wilhelma”, w której służyli do dnia 18.07. 1944 r. . W dniu tym zostali rozbrojeni, aresztowani przez wojska NKWD i osadzeni w obozach: Miedniki Królewskie, Kaługa oraz obozach pracy leśnej w okolicach Jegrowska.

Od lewej: Kazimierz Krupiński „Kos”, Wiktor Iwanowski ps. „Szpak”,
Anatol Iwanowski ps. „Budda”
Zatrocze 1943 r.

Od lewej: Anatol Iwanowski ps. „Budda”, Zdzisław Fedorowicz ps. „Hubert”, Maria Fedorowicz, pchor. Jerzy Dzierżyński ps. „Szczęsny”
Zatrocze 1943 r. przy wejściu do parku

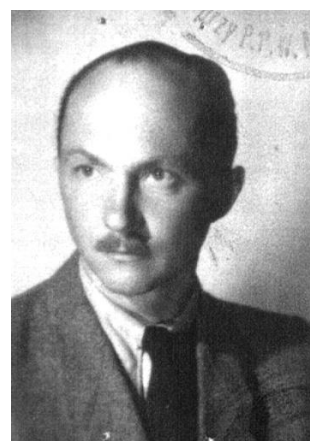
Od lewej: Zdzisław Fedorowicz ps. „Hubert”, Maria Fedorowicz, Dąbrowski „NN”,
Jerzy Rościszewski „Mara” nn.Zatrocze 1943 r. przy wejściu do parku

Od lewej: Czesław Szczewerdpwocz ps. „Kropka”,
Stanisław Orłowski ps. :Jaguar

Wacław Dziewulski
„Wacław”

pchor. Jerzy Dzierżyński
„szczęsny”

Wiktor Iwanowski
„Szpak”

Jerzy Rościszewski
„Mara”

Mozgiel Zygmunt
„Kometa”

PLACÓWKA NOWE TROKI

Nowe Troki. Zamek najeziorny. Widok obecny 2006 r

Komendantem Placówki był mgr farmacji Edward Langhamer. Po przez tą placówkę możliwe było umieszczanie rannych w szpitalu w Nowych Trokach. W szpitalu tym leczyło się ciężko rannych partyzantów Oddziału Partyzanckiego „Żuka” bosmana Jana Czerwińskiego i 7 Brygady por. „Wilhelma”.

Placówka ta była miejscem kontaktowym z Komendą Okręgu z Podokręgiem Kowieńskim Armii Krajowej.

W tej placówce służyli między innymi:

1. Karpowicz Aleksander
2. Dukszto Aleksander
3. Pruszkowski Zenon
4. Polikiewicz Konstanty
5. Dakiniewicz Stanisław
6. Kananowicz Piotr
7. Romanowski Aleksander
8. Przytalski Bolesław
9. Jidłziś Jan
10. Woronko Józef – nie wytrzymał śledztwa
albo konfident współpracował z NKWD
11. Stankiewicz Leon
12. Wierszelis Zdzisław
13. Dakiniewicz Krzysztof „Cygan”
14. Dramowicz Witold
15. Suliński Stanisław
16. Zieliński Franciszek
17. Popławski NN
18. Rydz NN
19. Frukacz NN
20. Kondrakiewicz NN
21. Zimnoch Antoni
22. Litwiński Józef
23. Bednarski NN
24. Szymonowicz NN
25. Andrzejewski Aleksander
26. Dąbrowski Waław
27. Stefańczyk Janina z d. Dukszto „Baśka”
28. Dakiniewicz Maria z d. Dukszto „Róża”

Por. Aleksander Dukszo
„Wicher”

ppor. Stanisław Dakiniewicz
„Rak”

Stefańczyk Janina z d. Dukszo
„Baśka”

Dakiniewicz Maria z d. Dukszo
„Róża”

Dakiniewicz Krzysztof, Józef
„Cygan”

Wacław Dąbrowski

ST. bos. Piotr Kononowicz

Żołnierze Placówki z Nowych Trok, którzy służyli w 7 Brygadzie por. „Wilhelma” i Oddziale Partyzanckim por. „Gozdawy” w większości zostali rozbrojeni i aresztowani przez NKWD dnia 18.07. 1944 i wywiezieni do Kaługi dalej do obozów pracy leśnej położonych w okolicy Jegrowska.

Placówka ostatecznie została zlikwidowana po przez aresztowania w dniu 16 grudnia 1944 r. oraz 24 grudnia 1944r. Zostali oni sądzeni przez sądy wojsk NKWD i otrzymali wyroki kary śmierci lub wieloletnie pobyty w „łagrach” na dalekim wschodzie. Niektórzy z nich tam zmarli.

U W A G A

Bardzo przepraszam Koleżanki i Kolegów działających w Ośrodku Dywersyjno Partyzanckim w Landwarowie i opisywanych Placówkach, że nie wymieniłem ich nazwisk. Brak dokumentacji źródłowej z tamtego okresu, nie wymienienie ich przez Kolegów którzy przekazali posiadane wiadomości po tak długim okresie czasu uległy zapomnieniu.

Bardzo proszę o wiadomości umożliwiające uzupełnienie tego opracowania aby nie zniknęli Oni z historii.